

Programm „Kutsehariduse sisuline arendamine 2008-2013“

„Kutseõppeasutuste riikliku tunnustamise süsteemi loomine ja rakendamine“

KUTSEÕPPE ÕPPEKAVARÜHMADE AKREDITEERIMINE – PILOOTVOOR 2011

koostajad: Marge Kroonmäe, Liia Tüür, Heli Mattisen

Eesti Kõrghariduse Kvaliteediagentuur

2012

SISUKORD

Saateks.....	3
Pilootvoor arvudes	3
KONTEKST	4
PROTSESS.....	6
Keda hinnati?.....	6
Mida hinnati?	7
Kes ja kuidas hindas?	7
TULEMUSED.....	9
Hinnangud valdkondadele koolide ja komisjonide vaates	12
Pilootvoorus sagedamini kordunud probleemid õppekavarühmade kaupa	13
TAGASISIDE	15
Koolide tagasiside hindamiskomisjonide külastustele	15
Hindamiskomisjonide tagasiside	17
MIS EDASI?	19
PILOOTVOORU TEGIJAD:.....	20

Saateks

Olete lugemas Eesti Kõrghariduse Kvaliteediagentuuri (EKKA) kokkuvõtet kutseõppe õppekavarühmade akrediteerimise pilootvoorst, mis viidi läbi 2011. aastal ning kujutas endast esimest sammu üleminekul kutseõppe riikliku tunnustamise süsteemile Eestis.

Kvaliteet on peateema olnud Eesti kutseharidussüsteemi arengukavades aastateks 2005-2008 ja 2009-2013, milles on kesksel kohal kvaliteeditagamise süsteemi arendamine ja kvaliteedijuhtimise põhimõtete juurutamine nii riiklikul kui ka õppeasutuse tasandil, sealhulgas kutseõppeasutuste regulaarne sise- ja välishindamine. Õppekavarühmade akrediteerimine kujutab endast ühte etappi riikliku tunnustamise ahelas, mille alguses on õppeasutuse sisehindamine ning lõpus haridus- ja teadusministri käskkirjaga antud õppe läbiviimise õigus konkreetses õppekavarühmas. Õppekavarühma riiklik tunnustus ehk õppe läbiviimise õigus annab kutsehariduse huvipooltele, eelkõige koolituse tellijatele ja tööandjatele kindlustunde koolis toimuva õppe- ja kasvatustöö taseme osas.

Riikliku tunnustamise süsteemi väljatöötamise ja rakendamise tegevused ning vahendid on ESF programmis „Kutsehariduse sisuline arendamine 2008-2013“ kavandatud toetama selle peaesmärki: kutseõppe sisu on uuendatud, vastab isiksuse arengu, ühiskonna, majanduse ja tööturu vajadustele, kutseõppe kvaliteet ja õppija konkurentsivõime tööturul on tõusnud. Alates 2010. aasta augustikuust on EKKA programmis partner – kutseõppe õppekavarühmade akrediteerimise korraldaja.

Järgnevalt kirjeldame akrediteerimise tausta ja erisusi kutsehariduse välishindamise süsteemis, protseduure ja metoodikat. Peatume põhjalikumalt tulemustel ning anname ülevaate tagasisidest, mida kogusime pilootvooru jooksul kõikidelt osapooltelt. Loodame, et siit leiavad vajalikku informatsiooni pilootvoorus osalejad ja õppekavarühmade esindajad, kel akrediteerimine ees seisab, samuti tööandjate liidud ja teised kutsehariduse huvipooled.

Pilootvoor arvudes

- viidi läbi perioodil sügis 2010 - talv 2011
- toimus kahes õppekavarühmas: majutamine ja toitlustamine (MT) ning ehitus ja tsiviilrajatised (E)
- osales 24 õppeasutust
- hinnati kokku 37 koolide õppekavarühma - majutamise ja toitlustamise õppekavarühma 18 koolis ning ehituse ja tsiviilrajatiste õppekavarühma 19 koolis
- hindasid 41 eksperti, sh 17 tööandjate esindajat
- tulemused: 18 täisakrediteeringut kuueks aastaks ja 19 tingimisi akrediteeringut kolmeks aastaks
- hõlmas 15% akrediteerimiste kogumahust (ca 250 kooli õppekavarühma)
- maksumus 286 518 eurot, sh 3992 eurot ühe kooli õppekavarühma hindamise kohta

KONTEKST

Akrediteerimise pilootvoor viidi läbi vastavalt Kutseõppeasutuse seadusesse aastal 2011 lisatud rakendussättele § 37², mille kohaselt toimus valikuline akrediteerimine majutamise ja toitlustamise või ehituse ja tsiviilrajatiste õppekavarühmades. Akrediteerimises osalemine oli koolile vabatahtlik ning selle tulemusel on võimalik koolil saada vastavas õppekavarühmas õppe läbiviimise õigus 6 aastaks.

Pilootvoor juhatas sisse kutseharidussüsteemi arengukavaga ette nähtud ülemineku õppekavarühmade riikliku tunnustamise süsteemile, mis asendab seni kehtinud koolituslubade süsteemi.

Seni kehtiva koolituslubade korraga võrreldes on uuel riikliku tunnustamise ehk õppe läbiviimise õiguse andmise süsteemil mitmed olulised erisused:

1. Õppe läbiviimise õigust või selle pikendamist tuleb taotleda kõikidel kutseõpet pakkuvatel asutustel, olenemata nende juriidilisest staatusest, erinevalt senisest süsteemist, kus koolitusloa taotlemise kohustus oli ainult era- ja munitsipaalõppeasutustel.
2. Õppe läbiviimise õigus antakse kogu õppekavarühmale, erinevalt senisest süsteemist, kus koolitusluba tuli taotleda igale õppekavale eraldi. Õppe läbiviimise õigus lubab koolil avada vastavas õppekavarühmas uusi õppekavu ja neis õpet läbi viia.
3. Õppe läbiviimise õigust pikendatakse järgnevate akrediteerimiste kaudu.

Erinevused senise ja uue süsteemi vahel

Senine kord	Kavandatav riikliku tunnustamise süsteem
Koolitusluba Õppekavade registreerimine	Õigus õpet läbi viia
Koolitusluba pidid taotlema kutseõpet andvad era- ja munitsipaalõppeasutused	Kõik kutseõpet andvad õppeasutused
Õppekava põhine	Õppekavarühma põhine
Koolitusloa andmise tingimused: <ul style="list-style-type: none">- õppekava vastavus nõuetele (riiklikule õppekavale ja kutseharidusstandardile)- pedagoogilise personali vastavus kvalifikatsiooninõuetele- õppebaasi piisavus õppekava eesmärkide täitmiseks ja vastavus nõuetele	Õppe läbiviimiseks õiguse (<i>nõu esmase koolitusloa</i>) andmise tingimused: <ul style="list-style-type: none">- õppekava vastavus nõuetele (riiklikule õppekavale ja kutseharidusstandardile)- pedagoogilise personali vastavus kvalifikatsiooninõuetele- õppebaasi piisavus õppekava eesmärkide täitmiseks ja vastavus nõuetele- õppekavarühmas õppe avamise vajalikkuse põhjendus
Dokumentide vastavuskontrolli alusel	Dokumentide vastavuskontrolli ja koolikülastuse alusel
Koolitusluba rakendatakse igale uuele ja	Õppe läbiviimise õiguse andmist rakendatakse uues

olemasolevale õppekavale selle nominaalkestuse perioodiks	Õppekavarühmas õppe avamise korral, seda tuleb ettenähtud perioodi järel pikendada
Kehtiv nominaalse õppeaja lõpuni	Pikendatav
Ei pikendata ega uuendata	Pikendatakse akrediteerimise alusel kas täisperioodiks (6 a) või piiratud perioodiks (1-3 a) või ei pikendata. Pikendamise otsuse aluseks on akrediteerimine
Lihtne protseduur ja koolituslubade arv ei ole suur, kuna ei laiene riigikoolidele	Protseduur peab olema: - lihtne, et toime tulla akrediteerimiste suure hulgaga - usaldusväärne, et saavutada huvipoolte usaldus kutseõppe ja koolide suhtes

Riiklik tunnustamine ning selle aluseks olev akrediteerimine on üks osa kutsehariduse kvaliteedi tagamise mudelist, milles sisalduvad erinevad sise- ja välishindamise vahendid. Akrediteerimine ning selle aluseks olev enesehindamine toetavad õppijakeskset ja konstruktivistlikul õppimiskäsitlusel põhinevat lähenemist õppe- ja kasvatusprotsessile ning kooli kujunemist õppivaks organisatsiooniks. Akrediteerimisel on fookus õppe- ja kasvatusprotsessil, mis eristab akrediteerimist kutsehariduse välishindamise maastikul.

Kutsehariduse sise- ja välishindamise vahendid

Hindamisvahend	Hindamisobjekt	Õppe- ja kasvatusprotsess	Areng
Auditid	Finantsala / üksikud tegevused	Tegevuste seaduslikkus ja sihipärasus	Üldiselt mitte
Järelevalve	Dokumendid	Dokumentide vastavus seadusandlusele	Ei
Koolitusload/õppekavade registreerimine	Üksik õppekava	Käsitleb dokumentide põhjal ainult eeldusi	Ei
Kvaliteediauhinna mudel	Kool kui organisatsioon	Ühena teiste hulgas	Rõhutab pidevat parendamist
Sisehindamine	Kool tervikuna	Rõhutab õppija arengut	Sisend arendustesse
Akrediteerimine	Õppekavarühm	Põhifookus on õppe- ja kasvatusprotsessil	Rõhutab jätkusuutlikkust

PROTSESS

Keda hinnati?

Riikliku tunnustamise väljaarendamise käigus otsustati akrediteerimise pilootvoor läbi viia kahes õppekavarühmas - majutamine ja toitlustamine ning ehitus ja tsiviilrajatised. Valik põhines kaalukatel faktidel: need õppekavarühmad on nii õppijate kui vastavat õpet pakkuvate koolide arvult suurimad, samuti olid riiklikud õppekavad neis valdkondades loodud esimeste hulgas.

Kokku pakub nendes õppekavarühmades kutseõpet 25 õppeasutust (sh 1 erarakenduskõrgkool ja 1 erakutseõppeasutus). Pilootvoorus osalemine oli koolidele vabatahtlik, võimalust ennast proovile panna kasutasid 24 kooli, neist 13-s toimub kutseõpe mõlemas õppekavarühmas. Arvestasime sellega ajakava koostamisel, kuid silmas pidades akrediteerimiste kasvavat mahtu tulevikus, kavandasime kokkuleppel 5 kooliga kahe õppekavarühma hindamise ühte hindamisperiodi (poolaastasse).

Pilootvooru ajakava majutamise ja toitlustamise (M/T) ning ehituse ja tsiviilrajatiste (E) õppekavarühmades

	I pa	II pa
1 Eesti Hotelli- ja Turismikõrgkool	M/T	
2 Haapsalu Kutsehariduskeskus	M/T	E
3 Ida-Virumaa Kutsehariduskeskus	M/T	E
4 Kehtna Majandus- ja Tehnoloogiakool	M/T	E
5 Kuressaare Ametikool		M/T + E
6 Narva Kutseõppekeskus	E	M/T
7 Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool	M/T	
8 Põltsamaa Ametikool	M/T	E
9 Pärnumaa Kutsehariduskeskus	M/T + E	
10 Rakvere Ametikool	E	M/T
11 Sillamäe Kutsekool	M/T	E
12 Tallinna Teeninduskool		M/T
13 Tartu Kutsehariduskeskus	M/T + E	
14 Valgamaa Kutseõppekeskus		M/T + E
15 Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskool	M/T	E
16 Viljandi Ühendatud Kutsekeskkool		M/T + E
17 Võrumaa Kutsehariduskeskus	M/T	
18 Väike-Maarja Õppekeskus		M/T
19 Hiiumaa Ametikool		E
20 Järvamaa Kutsehariduskeskus		E
21 Tallinna Ehituskool	E	
22 Tallinna Kopli Ametikool	E	
23 Tallinna Lasnamäe Mehaanikakool		E
24 Vana-Antsla Kutsekeskkool	E	

Tallinna Erateeninduskool loobus pilootvoorus osalemisest.

Mida hinnati?

Pilootvoorus hinnati majutamise ja toitlustamise õppekavarühma 18 koolis ning ehituse ja tsiviilrajatiste õppekavarühma 19 koolis.

Hindamiseks oli välja töötatud metoodika ja hindamised viidi läbi EKKA kehtestatud [kutseõppe õppekavarühmade akrediteerimise pilootvooru korra alusel](#).

Kooli õppekavarühma hindamine toimus kahes vaates: õppe- ja kasvatustöö toimivusele keskenduvast hetkevaates ning õppe- ja kasvatustöö jätkusuutlikkusele keskenduvast arenguvaates viie hindamisvaldkonna lõikes:

1. õppe- ja kasvatustöö protsess - õppekavaarendus, õppe- ja kasvatustöö protsessi korraldus ja rakendamine, õppijate toetamine
2. eestvedamine ja juhtimine - eestvedamise ja juhtimise mõjususe
3. personalijuhtimine - personali piisavus ja tase, personali arendamine ja toetamine
4. koostöö huvigruppidega - koostöö kooliväliste ja -siseste huvigruppidega
5. ressursside juhtimine - ressursside piisavus ja juhtimine

Õppe- ja kasvatustöö protsessi hindamisel võeti arvesse järgmisi kutseõppe olulisi tulemusnäitajaid ja nende trende:

1. lõpetanute tööturul rakendumine
2. riikliku koolitustellimuse täitmine ja õpingute lõpetamine
3. lõpetanute edasiõppimine
4. õppe tulemuslikkus, sh kutse andmine
5. koolituse pakkumine sihtrühmadele

Kes ja kuidas hindas?

Hindamiseksperitide leidmiseks kuulutas EKKA välja avaliku konkursi, kuhu olid oodatud kandideerima vastava valdkonna tööandjate esindajad ning õppe- ja kasvatustöö ning selle juhtimise ja hindamise asjatundjad. Konkursil kandideeris kokku 50 inimest, kelle seast EKKA juhataja poolt moodustatud komisjon valis välja hindamiseksperdid tööandjate ja õppe-kasvatustöö poolelt.

Hindamiskomisjonid moodustati põhimõttel, et kolmeliikmelise komisjoni koosseisus on üks või kaks õppekavarühmale vastava majandusvaldkonna tööandjate esindajat ja vastavalt kaks või üks õppe- ja kasvatustöö ekspert. Konkreetsete komisjonid kinnitas EKKA juhataja pärast kooskõlastamist hinnatavate koolidega.

Koolikülastus on akrediteerimisel kohustuslik, niisiis toimus kõikide hindamiste puhul 1 - 2-päevane koolikülastus.

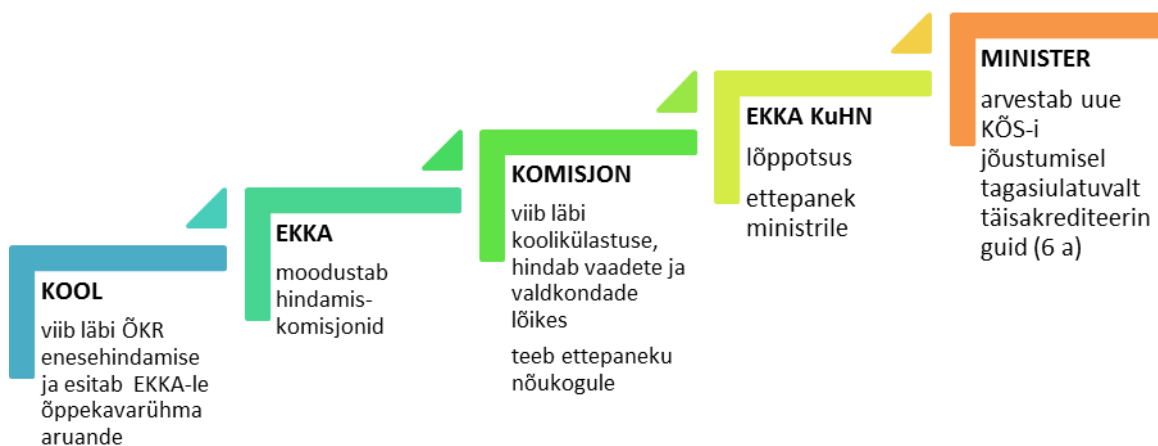
Iga hindamine on teataval määral subjektiivne, kuid selle määra on võimalik vähendada välishindamise „heade tavade“, kindlate protseduuride ja kokkulepete järgimisega. Akrediteerimisel rakendati järgmisi põhimõtteid:

- Hindamiseksperdid osalesid ühes hindamisperioodis 2-3 erinevas komisjonis, mis soodustas võrreldavust ja koostööd nii ühe õppekavarühma piires (tööandjate esindajad) kui ka õppekavarühmade vahel (õppe- ja kasvatustöö eksperdid).
- Kõik hindamiskomisjonide liikmed läbisid 3-päevase koolituse.

- Tulemuste võrreldavuse tagamiseks olid koostatud struktureeritud hindamisvormid.
- Komisjoni hinnangud ja ettepanek akrediteerimiseks pidi olema selgelt tõendatud ja põhjendatud.
- Koolil oli võimalus esitada komisjoni esmasele aruandele omapoolsed kommentaarid või täpsustused. Komisjon põhjendas lõpparuandes nendega arvestamist või mittearvestamist.
- Komisjonid olid orienteeritud konsensuslikule hindamisele .
- Hindamine oli kahe-astmeline: komisjonide ettepaneku ja põhjenduste alusel teeb lõppotsuse EKKA kutsehariduse hindamisnõukogu. Vajadusel saatis nõukogu hindamisaruande komisjonile põhjenduste täiendamiseks tagasi (pilotvoorus tuli seda ette 4 juhul).

Joonis 1 Akrediteerimise protsess pilotvoorus

Komisjonide akrediteerimisettepanek tulenes hetke- ja arenguvaatele antud kokkuvõtivatest hinnangutest („piisav“ või „ebapiisav“). Hindamismaatriksi kohaselt pidid täisakrediteeringu saamiseks mõlemad vaated olema „piisavad“. Hetke- või/ja arenguvaate ebapiisava hinnangu puhul sai ettepanek olla kas tingimisi (1-3a) akrediteering või ettepanek mitte anda akrediteeringut. Viimast ettepanekut pilotvoorus ühelgi juhul ei tehtud.

TULEMUSED

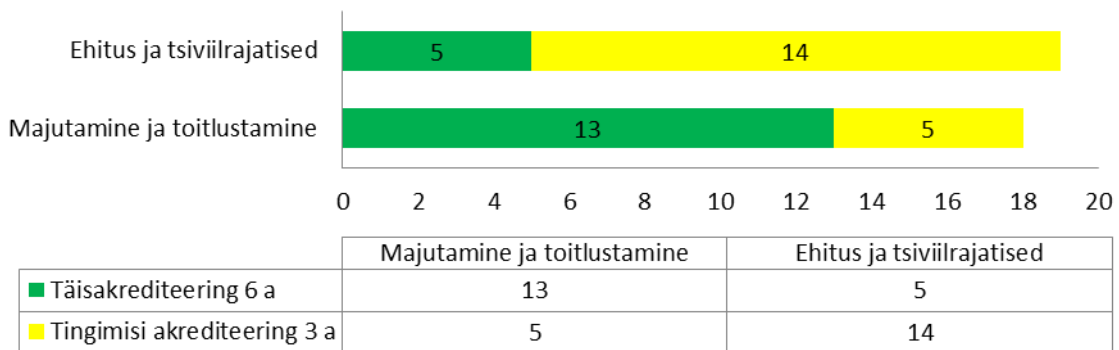
Pilootvoorus hinnati

ehitus ja tsiviilrajatiste õppekavarühm - 19 koolis

majutamise ja toitlustamise õppekavarühm - 18 koolis

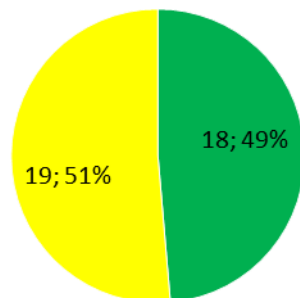
Koondtulemused leiate joonistelt 2-3.

Joonis 2 Otsuste jaotus õppekavarühmade kaupa

Joonis 3 Täis- ja tingimisi akrediteeringute jaotus kokku

■ täisakrediteering 6 a ■ tingimisi akrediteering 3 a

Ehituse ja tsiviilrajatiste õppekavarühmas on tingimisi akrediteeringute (3 a) osakaal üle kahe korra suurem võrreldes majutamise ja toitlustamise õppekavarühmaga. Tänu pilootvoorus osalemisele on kõigil 3-aastase otsuse saanud koolidel võimalik tulla puhta lehena uuele ringile 2014. aastal, olles pilootvoorus kogetu võrra rikkam.

Hindamistulemustest koolide lõikes annab ülevaate järgnev tabel.

Pilootvooru tulemused kooliti:

	Majutamise ja toitlustamise õppekavarühm	Ehituse ja tsiviilrajatiste õppekavarühm
EHTE		
Haapsalu KHK		
Ida-Virumaa KHK		
Kehtna MTK		
Kuressaare AK		
Narva KÕK		
Olustvere TMK		
Põltsamaa AK		
Pärnumaa KHK		
Rakvere AK		
Sillamäe KK		
Tallinna Teeninduskool		
Tartu KHK		
Valgamaa KÕK		
Vana- Vigala TTK		
Viljandi ÜKKK		
Võrumaa KHK		
Väike-Maarja ÕK		
Hiumaa AK		
Järvamaa KHK		
Tallinna Ehituskool		
Tallinna Kopli AK		
Tallinna Lasnamäe MK		
Vana-Antsla KKK		

Mõlema õppekavarühmaga osalenud koolide (kokku 13) tulemusi uurides näeme, et üheksas neist oli mõlema õppekavarühma otsus sarnane (hindasid erinevad, teineteisest sõltumatud komisjonid). Neljas koolis tulemused erinesid, mis toob selgelt esile õppekavarühmapõhise (enese)hindamise peamise kasuteguri kooli tasandil:

- Erinevate õppekavarühmade tase ja arenguvajadused ühes koolis võivad olla erinevad ja spetsiifilised. Tasakaalustatud arengu planeerimisel kooli tasandil võimaldab

õppekavarühmapõhine hindamine seada põhjendatud prioriteete järgnevas arenguperioodiks.

- Riiklikul tasandil võimaldab õppekavarühma põhine hindamine saada tõenduspõhise ülevaate ühe või teise õppekavarühma toimimisest ja vajadustest tervikuna.

Tingimisi akrediteeringu otsuse korral pidi komisjoni hinnangul olema üks hindamisvaadetest – kas hetke- või arenguvaade – ebapiisav. Ilmneb, et

- kooli õppekavarühma hetkevaade hinnati ebapiisavaks kokku 6 korral (E õppekavarühmas 4 juhul ja MT õppekavarühmas 2 juhul)
- arenguvaade kui õppekavarühma jätkusuutlikkuse alustugi sai ebapiisava hinnangu kokku 13 korda (E õppekavarühmas 10 juhul ja MT õppekavarühmas 3 juhul).

Ebapiisava hetkevaate põhjusteks olid kas pedagoogide nappus ja ülekoormatus, probleemid õppekavarühma ja õppe-kasvatustsükli juhtimises ja korralduses, millest omakorda johtusid probleemid seoses õppe-materiaalse baasiga, praktikakorraldusega.

Arenguvaate ebapiisavuse puhul saab peamised puudused kokku võtta seostena: kooli õppekavarühmal ei ole ühist selget tulevikusihti, mistõttu pole eesmärgid eristuvad ja mõõdetavad, tagasiside ja hindamine on süsteemitu ning parenduskavade üldsõnalisus omakorda ei toeta jätkusuutlikku arengut. Teisisõnu, aruannetes toodud järelduste põhjal osutusid PDCA (Planeeri-Teosta-Hinda-Korrigeeri) tsükli nõrgimateks lülideks esimene ja viimane faas.

Järgnevalt peatume lühidalt õppekavarühma ja komisjonide hinnangute võrdlusel ning võtame kokku sagedasemad probleemid õppekavarühmade kaupa.

Hinnangud valdkondadele koolide ja komisjonide vaates

Koolide õppekavarühmad hindasid ennast hetkevaates viie valdkonna kriteeriumide lõikes skaalal: *1-vastab nõutavale tasemele, 2-pigem vastab nõutavale tasemele, 3-pigem ei vasta nõutavale tasemele, 4-ei vasta nõutavale tasemele.*

Enesehinnangute alusel on õppekavade arendustöö kriteerium valdavalt „1“. Õppekorralduses on hinnangud skaalal 1-2. Hetkevaates on „pigem ei vasta“ õppijate toetamine ja tugisüsteemi toimivus. Arenguvajadust nähakse personali piisavuses ja kvalifikatsioonis, kus tõuseb „pigem vastab“ ja „pigem ei vasta“ osakaal. Ressursside piisavus õppekavade eesmärkide täitmiseks on valdavalt hinnatud „pigem vastavaks“ (ühel juhul ei ole kooli hinnangul materiaal-tehniline baas vastav).

Kahe õppekavarühma võrdluses on täheldatavad teatud erinevused enesehinnangutes. Nii näiteks on ehituse ja tsiviilrajatiste õppekavarühmas paljudel juhtudel finants- ja materiaal-tehnilised ressursid pigem mitte vastavad. Koostöö valdkonnas on märgata, et ehituse ja tsiviilrajatiste õppekavarühmas on enesehinnangud kriitilisemad (mitmed „3“) just väliste huvigruppidega koostöö osas.

Märgatav on, et õppekavade arendustööd on komisjonid hinnanud paljudel juhtudel madalamalt kui kool (sh viiel korral on komisjoni hinnang „pigem ei vasta“, st „3“ vs. kooli „1“).

Paljudel juhtudel on komisjoni hinnang ressursside juhtimisele kõrgem kooli omast põhjendustega, et (olgugi nappide) ressursside optimaalne kasutamine ja lisavahendite otsimine on siiski võimaldanud täita õppekavade eesmärgid. Hetkevaate kriitilisemate enesehinnangute puhul on arenguvaade sellest lähtuv ning kaetud asjakohaste ja konkreetsete parendustegevustega. Komisjonid arvestasid valdkondade kokkuvõtvates hinnangutes arenguvaate sidusust hetkevaatega. On näiteid, kus komisjoni kokkuvõttev hinnang on kõrgem kooli enesehinnangust, ja seda tänu strateegiliselt planeeritud (SMART) arenguvaatele.

Pilootvoorus sagedamini kordunud probleemid õppekavarühmade kaupa

Majutamine ja toitlustamine

- Õppijate ja regionaalsete tööandjate vähene kaasamine õppekavade arendamisse
- Kaasaegsete õppe- ja hindamismeetodite (sh E-õppe materjalide jt haridustehnoloogiliste võimaluste) rakendamine õppetöös on vähene
- Koostöö praktikabaasidega ei ole järjepidev, praktikajuhendajate koolitamine ei toimi
- Praktika tulemuslikkuse hindamine ei ole läbi mõeldud
- Praktikakohtade valik regioonis on ühekülgne
- Kutseõpetajate (tunni)koormus on suur ega võimalda osaleda arendustegevuses
- Kutseõpetajate stažeerimisest ettevõtetes on vaid üksikud näited
- Personali koolitusplaan ei kajasta kooli õppekavarühma sisulisi vajadusi
- Täienduskoolituse rakendamist ja tulemuslikkust ei analüüsita
- Materiaal-tehnilise baasi ja õppematerjalide arendamine on kaootiline ning ei toimu koostöös tööandjatega
- Vähe on rakendatud kutseõpet põhikoolis ja gümnaasiumis ning töökohapõhist õpet

Ehitus ja tsiviilrajatised

- Ebapiisav õppekavade arendamine (nt õppekavades ei ole toimunud muudatusi viimase kolme aasta jooksul)
- Õppijad ja regionaalsed tööandjad ei ole kaasatud õppekavade arendamisse
- Kaasaegsete õppe- ja hindamismeetodite (sh E-õppe materjalide jt haridustehnoloogiliste võimaluste) rakendamine õppetöös on vähene
- Valdonna spetsialistide-praktikute kaasamine õppeprotsessi on minimaalne
- Õppetöö graafik (sh tunniplaan, praktikaplaan) ei järgi moodulite loogilist järjestust, koormus jaotub ebaühtlaselt
- Koostöö regionaalsete ettevõtetega praktikakohtade tagamiseks on ebapiisav
- Praktikabaaside sobivust ja praktika tulemuslikkust ei hinnata
- Praktika seire ei ole järjepidev, juhendamine ettevõttes ei ole tagatud
- Õppijate vähene motivatsioon osaleda kutseeksamil
- Õpetajate töökavade sisu on ebaühtlane ega toeta õppeprotsessi
- Tegevused õppijate väljalangevuse vähendamiseks ei ole ennetavad ega mõjusad
- Õppijate ja õpetajate vähene riigikeele oskus vene õppekeelega koolides
- Kutseõpetajate stažeerimine on olematu, kutseõpetajad ei tunne piisavalt uusi tehnoloogiaid ja materjale
- Kutseõpetajate (tunni)koormus on suur ega võimalda osaleda arendustegevuses
- Personali koolitusplaan ei kajasta kooli õppekavarühma sisulisi vajadusi
- Täienduskoolituse rakendamist ja tulemuslikkust ei analüüsita
- Praktilise töö laborid ning tehnoloogia on vananenud
- Materiaal-tehnilise baasi ja õppematerjalide arendamine on kaootiline ja ei toimu koostöös tööandjatega
- Vähe on rakendatud kutseõpet põhikoolis ja gümnaasiumis ning töökohapõhist õpet

Eelnevat kokku võttes võib välja tuua peamised kitsaskohad järgmistes valdkondades:

1. **Õppesisu ja metoodika** - õppemeetodid ja vahendid ei ole ajakohased, uued tehnoloogiad (seadmed, materjalid, töövõtted) ei jõua õpetajate ja õppijateni
2. **Praktika korraldus ja sisu** - praktika tegelik sisu ei ole kooskõlas õppekava eesmärkidega, koostöö **praktikabaasidega** ei ole järjepidev ega taga õpiväljundite saavutamist, praktika tulemuslikkust ei hinnata
3. **Kutseõpetajate koormus** - kutseõpetajad on ülekoormatud, nende sisuline kvalifikatsioon jääb maha kiiresti arenevast töömaailmast, noorte kutseõpetajate järelkasv on vähene.

Peamiste tugevustena on komisjonid esile toonud kasvavas mahus täiendus- ja ümberõppe võimaluste pakkumise koolides, samuti aktiivse rahvusvahelise koostöö, mitmekesistesse mobiilsusprojektidesse on kaasatud õppijad ja õpetajad.

Detailsemaks aruannetega tutvumiseks on teil võimalus EKKA kodulehel olevas [andmebaasis](#), kus on avalikustatud kõik koolide õppekavarühmade ja hindamiskomisjonide aruanded ning hindamiskoostöökogu otsused.

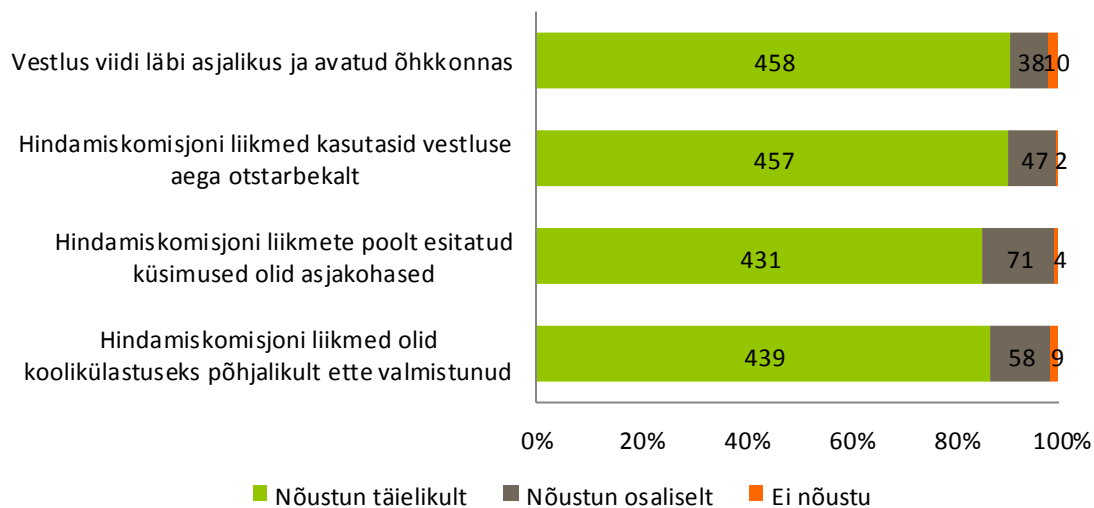
TAGASISIDE

Koolide tagasiside hindamiskomisjonide külastustele

EKKA küsis kutseõppe akrediteerimise pilootvooru käigus koolidelt tagasisidet hindamiskomisjonide külastustele. Tagasisidet küsiti hindamiskomisjoniga kohtunud inimestelt elektroonilises keskkonnas kohe pärast külastust (enne hindamisaruande kooli saatmist, et vastused ei oleks hinnangutest mõjutatud).

Kokku vastas küsitlusele pilootvoorus 506 inimest. Ehituse ja tsiviilrajatiste õppekavarühmas vastas 173 (34%) ja majutamise ja toitlustamise õppekavarühmas 333 inimest (66%).

Joonis 4 Hindamiskülastuste tagasiside koond

Tunnustuseks komisjonide tööle on keskmiselt 88% vastanutest nõustunud eelpool toodud väidetega, lisaks 11% vastanutest on väidetega nõustunud osaliselt.

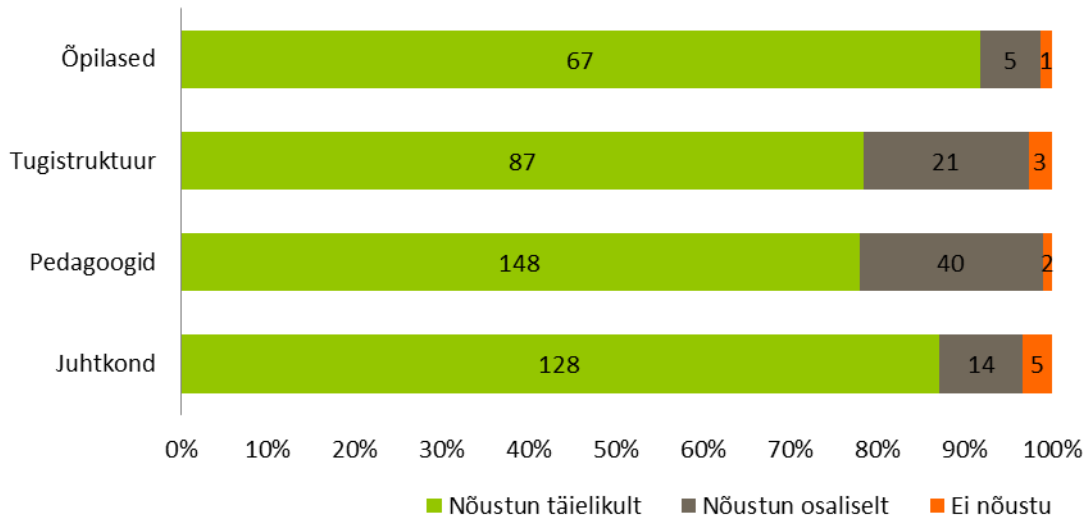
Rahulolematumad komisjonide ettevalmistuse ja küsimuste asjakohasusega olid ennekõike ehituse ja tsiviilrajatiste õppekavarühma juhtkonna ja pedagoogide esindajad pilootvooru I poolaastal. Samas kui majutamise ja toitlustamise õppekavarühma juhtkonna esindajatest olid antud väidetega nõus 86% ja 90% pedagoogide esindajatest.

Ettearvatavalt andsid positiivseimat tagasisidet õpilased – 88% vastanutest nõustus eelpool toodud väidetega täielikult ning 12% osaliselt. Õpilaste esindajatest olid 92% päri, et vestlus toimus asjalikus ja avatud õhkkonnas. Pedagoogide ja tugistruktuuri esindajate hulgas oli väitega täielikult nõustujaid 78% ulatuses.

Joonis 5 Hinnang väitele vastanute gruppide võrdluses

Vestlus viidi läbi asjalikus ja avatud õhkkonnas

Hinnangutele lisaks esitatud kommentaaride põhjal võib öelda, et eriti hinnati koolide poolt komisjoniliikmete põhjalikku ettevalmistust ja kompetentsust (39 kommentaari) ning avatud, sõbraliku ja konstruktiivse õhkkonna loomist (37 kommentaari). Tunnustati täpset ajakasutust, intervjuude head ettevalmistamist – täpseid ja asjakohaseid küsimusi, ja kokkulepitud ajakavast kinnipidamist (19 kommentaari).

Kooliküllastuse õnnestumisele aitas kaasa komisjoniliikmete tegutsemine meeskonnana, mis ka koolis märkamata ei jäänud, olgu näiteks üks juhtkonna esindaja kommentaar: „Kõik komisjoni liikmed töötasid ühtse meeskonnana, olid väga avatud ja toetavad. Hoiak positiivne, mis aitas akrediteeritavate paratamatuid pingeid maandada.“

Samad teemad läbivad ka kriitilisi kommentaare: komisjoniliikmete ebapiisav ettevalmistus (20 kommentaari), pingeline õhkkond – üleolev või eelarvamuslik suhtumine hinnatavasse (31 kommentaari ☹). Mõnel juhul oli rahulolematuse põhjuseks kokkulepitud päevakavast mitte kinnipidamine või intervjuu aja ebatõhus kasutamine (13 kommentaari), intervjuu küsimuste ühekülgsus, laialivalgusus (27 kommentaari).

Kommentaaridest peegeldub, et komisjonide külastused olid koolides oodatud ja väärtustatud: „Kindlasti võiks niisuguseid kokkusaamisi korraldada, sest need on kooli arengus olulise kaaluga.“ Pedagoogid ja tugistruktuuri esindajad tõid esile külastuste lisaväärtuse: „Toimus meeldiv vestlus, saime oma mõtteid arutleda ja meile pakuti toredaid ettepanekuid parendamiseks.“ (tugistruktuuri esindaja). Lisamata ei saa jätta kahte näidet õpilaste arvamustest: „Võttis päris palju aega, aga sellise asja jaoks pole ajast ju kahju.“ „Ma arvan, et saab ikka kokku jälle.“ ☺

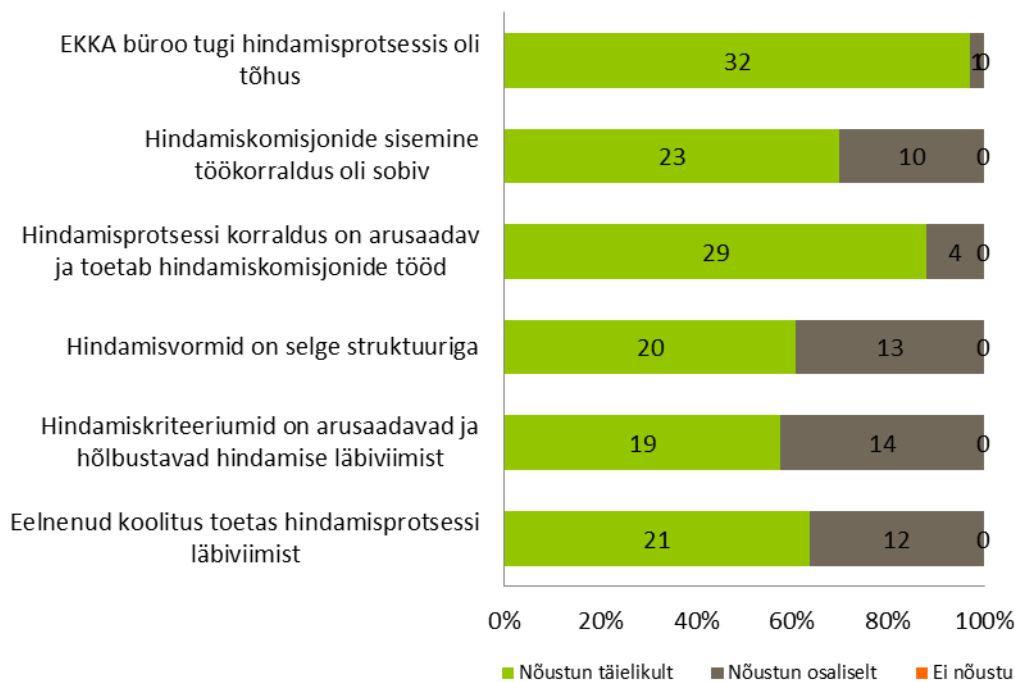

Hindamiskomisjonide tagasiside

Pilootvooru esimese poolaasta lõpus küsime tagasisidet ka komisjoniliikmetelt ja assistentidelt hindamisele eelnenud koolituse, hindamiskriteeriumide ja aruande vormi arusaadavuse, hindamisprotsessi korralduse, komisjonide sisemise töökorralduse ja EKKA büroo toe tõhususe kohta. Küsimustele vastas 33 hindamiseksperiti.

64% vastanutest pidas eelnenud koolitust hindamisprotsessi toetavaks, ülejäänud nõustusid väitega osaliselt. Hindamiskriteeriume pidas arusaadavaks ja hindamist hõlbustavateks ning hindamisvormide struktuuri selgeks 58% vastanutest (42% nõustus osaliselt). Hindamisprotsessi korraldusega jäi täiesti rahule 85% vastanutest (15% nõustus osaliselt), hindamiskomisjonide sisemise töökorraldusega jäi rahule 70% vastanutest (30% nõustus osaliselt) ning EKKA tuge protsessis pidas tõhusaks 97% vastanutest (osaliselt nõustus üks vastaja).

Joonis 6 Hindamiseksperptide tagasiside koond

Hindamisprotsessile eelnenud koolituselt oleksid eksperdid eeldanud rohkem praktilist keskendumist aruande kirjutamisele, hindamiskriteeriumide täpsustamist ning komisjoniliikmete omavaheliste arusaamade ühtlustamist (13 kommentaari). Hindamiskomisjonide töökorralduse osas toodi viies kommentaaris välja komisjonide esimeestele langev ebaproportsionaalselt suur töökoormus ning raskused hindamiskülastuseks ühise aja leidmisel (kaks kommentaari). Kommentaarides märgiti positiivselt kogu hindamisprotsessi korraldust ning EKKA büroo tuge hindamiskomisjonide

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

tööle (11 kommentaari).

Koolide ja hindamiskspertide tagasiside esimesele poolaastale oli sisendiks augustikuus korraldatud ekspertide vaheseminari rühmatöödele ja aruteludele. Esimeste kogemuste toel, nii mõnelgi eksperdil ka hinnatava rollis, leiti kitsaskohtadele lahendusi ning toodi esile tulemusliku koolikülastuse ja kogu hindamisprotsessi kriitilised edutegurid:

- sisukas ja konkreetne õppekavarühma aruanne koolilt,
- vastastikune eelarvamustevaba ja positiivne hoiak,
- komisjoni põhjalik eeltöö ja konteksti tundmine,
- komisjoniliikmete võrdne panus aruande koostamisse,
- komisjoni kui terviku kompetents.

Nendega arvestasime komisjonide moodustamisel ja komisjonide töö toetamisel teisel poolaastal. Selle mõju näitab ehituse ja tsiviilrajatiste õppekavarühma II poolaasta koolide tagasiside - väidetega mittenoostujate arv vähenes 14lt vaid neljale.

MIS EDASI?

EKKA-le on pilootvoorst õpitu vundamendiks akrediteerimiste täisringi korraldamisel. Koos riikliku tunnustamise kontseptsiooni loomisel osalenud tööühma liikmetega täpsustasime ja koostasime hindamiskriteeriume, täiendasime õppekavarühma ja hindamiskomisjoni aruannete vorme. Koolimeeskondade toetamiseks panustasime individuaalsetele konsultatsioonidele ning uute hindamiskspertide koolituses praktilistele „päris elust“ õppejuhtumitele ja kogemustele, et valmis olla 2012. aastal algavaks akrediteerimiste täisringiks.

2012. aastal on kavas akrediteerimine läbi viia kokku viies õppekavarühmas:

- arvutiteadused
- juhtimine ja haldus
- põllundus ja loomakasvatus
- elektrotehnika ja energeetika
- mootorliikurid, lennukid ja laevandustehnika

Koolide õppekavarühmi on neis kokku 59.

Uue Kutseõppeasutuse seaduse jõustumiseni oli osalemise otsus kooli langetada, nii on 2012. aasta akrediteerimise ajakavas kokku 52 kooli õppekavarühma.

Viis õppekavarühma on seekord jaotatud kahe poolaasta vahel, peamiselt põhjusel, et akrediteerimiste koormus kasvab ka koolides, näiteks osaleb uues ringis üks kool, kus õpetatakse kõikides nendes õppekavarühmades. Mitmes koolis on ees kolme kuni nelja õppekavarühma akrediteerimine samal aastal. Päris uusi tulijaid on samuti, seitse kooli sisenevad akrediteerimisprotsessi esmakordselt.

EKKA-l on hea meel, et kasvab hindamiskspertide arv. Valdkondade tööandjatele lisaks suurenes ka õppe- ja kasvatusespertide hulk. Heaks üllatuseks oli suur huvi ekspertide konkursi vastu, kus kandideerijaid oli üle 70.

2012.a esimesel poolaastal on tööd alustanud 47 hindamisksperti 27-s komisjonis.

Loodame, et pilootvoorst saadud kogemus tuleb kasuks kõikidele osapooltele.

EKKA tänab koole, kelle osalemine tegi võimalikuks laiapõhjalise ülevaate kahest õppekavarühmast. Tunnustust väärivad hindamiskomisjonide pühendumus ja suutlikkus leida selleks aega põhitöö kõrvalt. Hindamiskoostööd iseloomustas täpsus ja põhjalikkus.

Lõpetuseks ühe hindamisksperti mõte: „Aeg ja meie kogemused viivad parima tulemuseni!“.

PILOOTVOORU TEGIJAD:

Koolid

Eesti Hotelli- ja Turismikõrgkool
Haapsalu Kutsehariduskeskus
Hiiumaa Ametikool
Ida-Virumaa Kutsehariduskeskus
Järvamaa Kutsehariduskeskus
Kehtna Majandus- ja Tehnoloogiakool
Kuressaare Ametikool
Narva Kutseõppekeskus
Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool
Põltsamaa Ametikool
Pärnumaa Kutsehariduskeskus
Rakvere Ametikool

Sillamäe Kutsekool
Tallinna Ehituskool
Tallinna Kopli Ametikool
Tallinna Lasnamäe Mehaanikakool
Tallinna Teeninduskool
Tartu Kutsehariduskeskus
Valgamaa Kutseõppekeskus
Vana-Antsla Kutsekeskkool
Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskool
Viljandi Ühendatud Kutsekeskkool
Võrumaa Kutsehariduskeskus
Väike-Maarja Õppekeskus

Hindamiseksperdid

Aime Vilgas
Ain Jõgi
Andra Piirsalu
Anne Kersna
Anneli Tammela
Anu Vaagen
Arne Ild
Donald Visnapuu
Eda Anton
Einike Pilli
Ene Valgemäe
Enn Tammaru
Enno Põder
Erkki Piisang
Eve Holsmer
Helen Pärk
Indrek Kivisalu
Indrek Peterson
Kaidi Holm
Katrinn Kreegimäe
Kersti Kraas

Kersti Pärn
Leho Lilleorg
Lembo Piip
Liis Animägi
Made Torokoff
Maret Õunpuu
Marika Šadeiko
Meeri Froš
Oliver Lauga
Peep Peetersoo
Pille Padonik
Riina Muuga
Ritta Roosaar
Sigrit Lilleste
Sirje Pauskar
Sirje Rekkor
Tarmo Lige
Tiina Plukk
Toomas Šadeiko
Toomas Teresk
Vilmar Valdna

Assistendid

Anneli Luik
Eve Viiknurm
Hillar Bauman
Lagle Zobel
Liia Tüür
Piret Torm-Mirontšik
Tiia Bach

Kutsehariduse Hindamisnõukogu 2011

Allan Märk
Andres Pung
Ene Vohu
Eve Eisenschmidt
Helle Noorväli
Hille Voolaid
Indrek Peterson
Jaan Allem
Jüri Jõema
Kaie Piiskop
Maaja-Katrin Kerem
Sirje Potisepp
Tanel Linnus
Tiia Randma
Toomas Undusk

Eesti tuleviku heaks

